

Conseqüentment, assumí el màxim comandament de la ciutat el capità de carrabiners i així ho féu saber a l'alcalde en funcions, manant alhora que hom fes públics altres dos pregons.

Aquests assabentaven els veïns de Sant Feliu de semblant traspàs de poders i es requeria els fabricants a una reunió al Casino. Allà els militars decidiren —al marge de l'Ajuntament, que no hi fou convidat— que es notifiqués al poble treballador que l'endemà, dilluns, s'obririen les portes de les fàbriques i que ells garantirien la llibertat de treball.

(Segons parer del Municipi, aquella disposició havia estat absolutament supèrflua, per tal com els obrers havien decidit ja, pel seu compte, retornar al treball).

Ensems, arriba una informació desconcertant: s'apropen a Sant Feliu les forces armades —6 oficials i 120 soldats—, per la qual causa es tancà el pas a la plaça de la Constitució i a tots els caps de carrer adjacents.

Notícia inversemblant! La presència de l'exèrcit, tot Sant Feliu ho creia, era sobrerera i forassenyada. A la nostra vila hi havia molta pau i bonança. Per què, dons, aquella por?

En efecte, a les sis de la tarda arribà, amb el tren, la tropa que desfilà davant la insòlita mirada dels santfeliuencs que xino-xano passejaven aquell diumenge, mentre els més joves feien gatzara i gresca. (Cap representant del Municipi els va anar a rebre).

Tan bon punt el Tinent Coronel que comandava l'escamot, D. Segundo Picó, veié l'alcalde accidental, en Xico Irla, es lamentà de no ser rebut, amb tot el rigor protocolari, a l'estació.

A les vuit del vespre, el Tinent Coronel convocà a la Casa de la ciutat seixanta personalitats ganxones per a comunicar-los-li que ell representava l'única autoritat de la Nació —és a dir, que manava més de tots aquí— i que havia vingut a dur la pau (!), demanant llur col·laboració.

Al vespre la tropa era aquarterada a l'ex-convent, mentre que oficials i caps s'allotjaven a cases particulars.

Aquella nit el somni dels soferts ganxons no fou torbat sinó per les marcial petjades de la guàrdia civil.

(Hi havia molta calma a mar).

Dilluns 20.

A trenc d'alba, els somnolents obrers, que retornaven a la feina, es veieren sorpresos en veure les fàbriques rondrejades pels militars.

Aviat, però, un afer commogué aquell matí el veïnat. En Jaume Salvatella, home honrat i apolític, —sempre segons criteri municipal— va ser detingut i apallissat perquè hom havia trobat un pasquí «sedicioso», clavat a la paret de la façana de casa seva.

Tan subtil i equívoc motiu fou causa de que la por i la indignació es contagiés per tota la població.

L'endemà, en Jaume Salvatella, seria conduït a les presons militars de Girona.

Dimarts 21.

Una altra notícia venia a engavanyar una vegada més el tarannà dels nostres veïns. En Francesc Mas, alcalde autodonat de baixa, en Salvador Albert, diputat a Corts, en Josep Irla, diputat provincial, i en Josep Vidal, professor de l'Escola Municipal d'Idiomes, no solament tenien llur domicili controlat per les forces de l'ordre sinó que contínuament, onsevulla que anessin, eren encaçats. Fins el punt que el professor d'idiomes i senyora no van ser deixats de petja quan donaven tombs pel Pas-seig.

No és estrany, doncs, que la gent —fent conya— bategés als guàrdies amb el sobrenom de «la sombre de los Maggiare».

Dimarts 22.

Continua el seguici als prohoms de Sant Feliu, que persistirà encara uns dies.

Tan sols una novetat singular: fa acte de presència al port un vaixell de guerra, que estigué a l'aguait, i salpà un dia després.

Dijous 23.

El T. Coronel envià el tinent de la guàrdia civil, acompanyat del Dr. Joaquim Falgueras, a casa de l'alcalde Mas per a comprovar si realment estava malalt o bé es tractava d'un subterfugi. El doctor amb molta traça, dictaminà que la impossibilitat que afectava el malalt no era absoluta, però que el seu estat exigia repòs. Per la qual cosa, acompanyat d'ambdós observadors, el Sr. Mas hagué de presentar-se davant del Tinent Coronel que amablement li demanà que novament es fes càrrec de l'alcaldia, puix que la normalitat havia estat restablerta. El Sr. Mas «acceptó el sacrifici que de su salud se le pedía». I així es féu saber al poble.

Divendres 24.

Arriba a Sant Feliu el Tinent Coronel d'Estat Major, Sr. Nieves qui, acompanyat del Tinent Coronel senyor

Picó i del mateix Sr. Alcalde, passejà per tota la població per a constatar que tot era al seu lloc.

També comparegué un Jutge Militar que cridà a declarar els propietaris de cafès i bars.

Dissabte 25.

(Poques coses més, dignes d'ocupar la vostra i la meua atenció, s'esdevingueren ja. El temporal anava amainant).

Aquell dissabte el Sr. Mas visità a Girona el General Governador Militar, Sr. Santa Coloma, i entre altres coses demanà la llibertat per als tres ganxons i que es posés terme a aquella vigilància a la què encara estaven sotmesos ell mateix, en Salvador Albert, en Josep Irla i el Sr. Vidal.

Després de visitar els presos, retornà a Sant Feliu.

La nit del dilluns 27 cessà la molesta vigilància dels nostres polítics.

El 29 d'agost eren provisionalment alliberats en Mestres i en Tarinas. En Salvatella sortiria més tard, el 6 de setembre.

El Sr. Mas, amb permís del Consistori, se'n anà de vacances.

El 31, la força armada se'n tornà cap a Girona.

A començaments d'octubre s'aixecà l'estat de guerra i el poder de governar tornava a les autoritats civils, passant als tribunals ordinaris les causes incoades.

Continuava, però, la suspensió de garanties i la censura, que no permetia que «El Programa» parlés massa clar.

AQUESTS FETS D'AGOST DE 1917 ARRIBAREN AL MINISTERI DE GOVERNACIÓ I A LES CORTS PARLAMENTÀRIES.

Gairebé un any després, el 25 de maig de 1918, el secretari de l'Ajuntament, per ordre de l'alcalde Mas, féu una relació-denúncia d'aquests fets que suscintament he intentat contar, adreçant-se al Sr. Ministre de Governació.

També se'n parlà al Congrés de Diputats. Solament que en Salvador Albert, que era l'orador responsable de fer-ho davant l'hemisicicle, emmalaltí i ho féu, en lloc seu, el diputat republicà Eduard Barriobero.

En silenci, les Corts escoltaren els fets transcrits en aquestes pàgines de l'ES CORCÓ.

ÀNGEL JIMÉNEZ

NOTA:

Algun d'aquells estranys bruixots, que s'interfereixen sempre en tota bona publicació, ens han jugat alguna mala passada i ens trobem amb errades.

Només voldria esmenar-ne una més important: A l'ES CORCÓ d'abril, **Cop d'Estat a Sant Feliu de Guixols?** (p. 25) on diu: «al Congrés tan important que la CNT celebrà a **Sant Feliu**» ha de dir «al Congrés... celebrat a **SANTS**».